

Kým zazvoní školský zvonec, alebo budete mať prváčka?

Milí rodičia!

Predškolský vek je neopakovateľným obdobím v živote človeka. V tomto krátkom období života sa sformuje a utvorí 80 % inteligencie človeka. Dieťa sa naučí rozprávať. Získa základné poznatky, ktoré tvoria základ jeho ďalšieho vzdelávania. To, čo sa v rozumovej oblasti v tomto veku zanedbá, sa v neskoršom veku dobieha veľmi namáhavo, alebo sa to už nedobehne vôbec. Kvalita výchovy v predškolskom veku sa na úspešnosti v štúdiu prejavuje ešte v 18 roku života. Budúci prvák má do ZŠ prísť s určitými poznatkami. Škola ich systematizuje a rozširuje. V nej už nie je čas nato, aby vytvárala chýbajúce základné vedomosti detí.

Niekoľko mesiacov pred tým, ako sa z vášho dieťaťa stane prváček, možno začínate prežívať chvíle naplnené pochybnosťami či dokonca obavami. Je moje dieťa pripravené na školské vzdelávanie, alebo treba požiadať o odklad? Nie je jednoduché zvyknúť si na to, že bezstarostné časy sa končia a nastupujú každodenné povinnosti, z ktorých časť dopadne aj na ramená vás dospelých. Ale možno váš šesťročný drobec už pozná všetky písmenká abecedy a vy vôbec nepochybujete, že v škole bude perfektný.

Lenže je naozaj pripravený zvládnuť odlúčenie od rodičov a spolupracovať s cudzou dospelou osobou? Vie sa zaradiť bez problémov medzi ostatné deti? Dokáže sústredene pracovať, je zručný pri narábaní s ceruzkou? Hovoríme o takzvanej školskej pripravenosti, kedy dieťa musí byť sociálne, emocionálne a kognitívne zrelé na zvládnutie požiadaviek vyučovacieho procesu.

Školská pripravenosť je pripravenosť dieťaťa na zvládnutie výchovno – vzdelávacích požiadaviek a nárokov, ktoré budú na dieťa kladené v školskom prostredí – v základnej škole.

Zložky školskej pripravenosti:

□ **kognitívna** (rozvoj vnímania, predstavivosti, pozornosti, pamäti, myslenia); Táto zložka je podmienená úrovňou poznávacej aktivity dieťaťa, záujmom o nové poznatky. 6-ročné dieťa v hre i v práci prejavuje vytrvalosť, cieľavedomosť, iniciatívu a úsilie doviest' úlohy až do konca.

□ **emocionálne – sociálna**: prijatie novej úlohy školáka, schopnosť rešpektovať školské normy správania, spôsob komunikácie s učiteľom a spolužiakmi, pohotovosť a túžba po nadväzovaní styku s deťmi i s dospelými, ovládanie citových reakcií a iné;

□ **pracovná**: dieťa by malo prevziať nielen pracovné úlohy, ale tiež pri nich určitú dobu zotrvať a najmä dokončiť ich;

- **somatická:** mal by ju posúdiť pediater s ohľadom na zdravý vývin dieťaťa. Zrenie organizmu dieťaťa, predovšetkým jeho centrálnej nervovej sústavy, sa prejaví zvýšením emočnej stability a odolnosti voči záťaži školských nárokov, ovládanie citových reakcií a iné;
- **telesná zrelosť** – predpokladá dobrú funkciu zmyslových orgánov, odolnosť voči chorobám a únave, vytvorenie základných hygienických návykov, rozvinutú manuálnu obratnosť, opierajúcu sa súhru oka a ruky;

Nie všetky 6-ročné deti sú schopné v tomto veku zvládnuť nároky prvej triedy bez vážnejších problémov. Deti, ktoré rodičia nasilu zapíšu do školy môžu mať dokonca neurotické ťažkosti. Nebýva to však časté, pretože v materských školách pripravenosť detí najskôr posudzuje psychológ a vo veľkej miere sa na posúdení školskej zrelosti vášho dieťaťa podieľajú aj pani učiteľky našej materskej školy. Oni s vašim dieťaťom pracujú celý deň a veľmi dobre ho poznajú.

Pre deti, ktoré pravidelne navštevujú materskú školu je prechod do základnej školy oveľa jednoduchší, pretože v MŠ sa deti veľa učia, sú vedené k samostatnosti, k spolupráci, k tolerancii. V MŠ sa na elementárnej úrovni rozvíjajú ich kľúčové kompetencie, ktorými je determinovaná školská pripravenosť dieťaťa.

Kľúčové kompetencie sú *spôsobilosti človeka preukázať vedomosti, zručnosti, schopnosti v praktickej činnosti.*

Domáci test

Pripravili sme pre vás zopár otázok zameraných na oblasti, ktoré musí mať dieťa pred nástupom do školy dostatočne vyvinuté. Skúste si na ne odpovedať.

Pozornosť

- Vie vaše dieťa zamerať pozornosť na jednu činnosť asi 20 minút?
- Obsedí aspoň polhodinu, ale nie pri hre, ktorú si samo vyberie?
- Vie kontrolovať svoje impulzy a rýchle nápady, „rozmyslí si“, čo povie či urobí?

Pamäť

- Dokáže si zapamätať štyri alebo päť slov, ktoré mu povieťe?
- Vie ich vzápätí zopakovať?
- Keď mu ukážete aspoň štyri obrázky z pexesa, dokáže ich vyhľadať medzi ostatnými?

Číselné predstavy

- Vie určiť na obrázku, čo znamená: pred, za, pod, vedľa...?
- Ukáže na sebe, ktorá je jeho pravá ruka či ľavá ruka?
- Orientuje sa v číslach?
- Napočíta do 10, povie koľko je na stole tanierikov, či iných predmetov?
- Dokáže ich správne spočítať ak je ich menej ako desať?

Jemná motorika, grafomotorika

- Drží správne ceruzku?
- Nakreslí správne postavu človeka, geometrické tvary?
- Má pri kreslení voľné kĺby ruky, ktorou kreslí, rameno, lakeť, zápästie?

Vizuálne vnímanie

- Rozlíši, kedy sú jednoduché obrázky rovnaké a kedy zrkadlovo otočené?

Reč

- Vie sa vyjadrovať správne?
- Dobre artikuluje?
- Vyjadruje sa gramaticky správne?

Sluchové vnímanie

Dokáže rozlíšiť rovnaké a rôzne slabiky, napríklad truf - traf, nyvl – nydl, a slová koza – koža, zbraň – z brán, sedí – cedi

- **Vie vytlieskať slovo na slabiky**, keď mu ukážete ako sa to robí?

- Vie povedať na aké písmeno sa začína a končí jeho meno, prípadne iné slová?**

Ak na väčšinu otázok boli vaše odpovede záporné, spravíte lepšie, ak ešte pred zápisom dieťaťa do školy požiadate o odborné vyšetrenie jeho školskej zrelosti v najbližšom Centre pedagogicko-psychologického poradenstva. Vyšetrenie trvá asi 1,5 hod. a je bezplatné. V centre by vám mali poradiť, či je už dieťa zrelé, alebo má len drobné nedostatky v oblastiach, ktoré je možno cvičením vylepšiť (jemná motorika, pamäť, výslovnosť). Ak nie je, centrum vydá odporúčacie stanovisko na odklad školskej dochádzky. V tomto smere vám veľmi ochotne a odborne poradia aj učiteľky našej materskej školy.

Posúdenie školskej zrelosti odporúčame zvlášť u –

- letných detí, narodených medzi májom a augustom pred šiestimi rokmi,
- nezrelých detí, neposedných, netrpezlivých = hyperaktívnych detí,
- detí, ktoré sa necítia dobre medzi deťmi, sú samotárske, uzavreté, precitlivené,
- detí, ktoré sú pohybovo málo obratné, alebo sú príliš malé na to, aby mohli sedieť v školskej lavici,
- predčasne narodených detí či takých, pri ktorých mali mamičky rizikovú graviditu,
- detí, ktoré navštevujú logopéda, alebo majú oneskorený vývin reči,
- dieťaťka, ktoré veľmi nerado kreslí alebo má výrazné ťažkosti pri učení sa farieb, nezaujíma ho učenie ani veci okolo seba, nekladie otázky,
- alebo u dieťaťka, ktoré sa z nejakých dôvodov málo zúčastňovalo na povinnej predškolskej príprave.

VIETE, ČO BY MALO VEDIEŤ DIEŤA, KTORÉ IDE DO ŠKOLY?

- malo by si pamätať niekoľko básničiek a riekaniek, vedieť svoje meno, vek, poznať adresu, na ktorej býva;
- s pomocou názoru (manipulácia s predmetmi, hračkami) by malo sčítovať a odčítovať minimálne od 1 do 10; poznať čísla od 0 do 10 a vedieť určiť ich poradie; priradiť číslo (nie číslicu) k danému počtu predmetov od 1 do 10;
- orientovať sa v priestore, vedieť, kde je vpravo, vľavo, hore, dole, vpredu, vzadu;
- poznať základné farby a geometrické tvary;
- mať čistú výslovnosť a plynulo hovoriť, dieťa by nemalo mať problémy s výslovnosťou niektorých hlások, malo by vedieť vysloviť jedno a dvojslabičné slovo samostatne po hláskach, nezajakávať sa pri reči;
- plynulo prerozprávať udalosti, ktoré zažilo, alebo príbeh, ktorý si vypočulo; porozprávať obsah krátkej rozprávky a porozumieť jej obsahu; vyjadrovať sa plynule aj v zložitejších vetách;
- odpovedať na otázky, keď sa ho pýtajú;
- nakresliť postavu primerane svojmu veku, ťahy kresby sú plynulé, línie pevné a neroztrásené, svalstvo ruky je pri práci uvoľnené. Dieťa vie nakresliť geometrické tvary podľa predlohy, vie vystrihnúť tvar podľa predkreslenej čiary;
- vedieť sa odlúčiť od rodičov, nemalo by mu robiť problémy prispôbiť sa novému prostrediu, nadviazať kontakt - neuteká, neskýva sa za rodičov, neplače...

cítiť sa dobre v kolektíve detí, vyhľadávať ich. Uznávať dospelú autoritu a dokázať sa jej podriaďovať.

- vydržať sedieť pri jednej činnosti 20 minút a zadané úlohy dokončiť, nezačínať neustále niečo nové, neodbiehať;
- mať chuť učiť sa - často sa pýta na písmená, číslice, zaujíma sa o učenie a chce vedieť viac;
- vedieť sa samostatne obuť a obliecť, pozapínať gombíky a zaviazať si šnúrky;
- vedieť sa samostatne najesť a obslúžiť na WC;
- dieťa nie je agresívne, spory medzi deťmi dokáže riešiť väčšinou bez bitky, hádky, vzdorovitosti;
- v jeho správaní sa neobjavujú zlozvyky, ako napr. cmúľanie prstov, obhrýzanie nechtov, časté pokašliavanie, žmurkanie, nepomočuje sa.

AKO ULAHČIŤ SVOJMU DIEŤAŤU ZAČIATOK ŠKOLSKEJ PRÁCE

1. Vyžadujte od neho jasnú a správnu odpoveď.
2. Vedzte dieťa, aby pokojne a pozorne počúvalo rozprávky.
3. Vyžadujte, aby reagovalo hneď na vhodne zadaný príkaz, dôsledne sledujte jeho splnenie.
4. Sústreďte dieťa na vykonanú prácu a nedovoľte mu, aby sa zaoberalo vedľajšími činnosťami.
5. Zvykajte ho na to, aby dohralo začatú hru, dokončilo rozobratú prácu.
6. Vedzte ho k návyku, aby denne vykonávalo drobné domáce úlohy a práce.
7. Vyžadujte, aby si po hre upratalo hračky, po obede odložilo príbor a riad.
8. Naučte ho pozdraviť sa, poprosiť, poďakovať, slušne sa správať k starším ľuďom.
9. Vedzte ho k tomu, aby si pri hre a prechádzkach všímalo kvety, zvieratá, veci a zmeny okolo seba.
10. Vedzte ho k návyku, aby chodilo v pravidelnom čase spať, aby pravidelne vstávalo, stravovalo sa, zachovávalo hygienu, aby si vždy umývalo ruky pred jedlom a po návšteve WC.

DESATORO PRE RODIČA AKO UČITEĽA

1. Pre dieťa je najdôležitejšie vytvorenie láskavej atmosféry – rodič by mal povzbudzovať, nie kritizovať.
2. Rodič a dieťa musia spolupracovať, pričom rodič sa má prispôbovať vo väčšej miere aktivitám dieťaťa.
3. Dieťa sa má čo najviac nachádzať v prostredí, kde sa niečo deje. Viac si zapamätá.
4. Dieťaťu treba klásť primerané ciele – úspech dieťaťa je preň najväčším pozitívnym ovplyvnením.
5. Rodič má pre dieťa používať predovšetkým pozitívne príklady.
6. Ak sa dieťa koncentruje na nejakú činnosť, rodič by ho nemal prerušovať.
7. Úlohy, hry a cvičenia treba často opakovať.
8. Dieťaťu je potrebné dávať užitočné úlohy.
9. Dieťaťu je potrebné venovať priamu pozornosť.
10. Rodič musí byť voči dieťaťu otvorený, musí pripustiť, aby sa dieťa ľubovoľne vyjadrovalo, bez obáv – k veci, aby chápalo, že rodič je v prvom rade jeho chápaným a tolerantným partnerom.

Mgr. Mária Belišová
špeciálny pedagóg